

Minimalna zajamčena naknada

Perković Mešić, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:143581>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Ivana Perković Mešić

MINIMALNA ZAJAMČENA NAKNADA
DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA
Diplomski sveučilišni studij socijalne politike

Ivana Perković Mešić

MINIMALNA ZAJAMČENA NAKNADA
DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Prof. dr. sc. Željko Potočnjak

Zagreb, 2023.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Socijalna država/socijalna politika	3
3. Sustav socijalne skrbi	4
3.1. Zakon o socijalnoj skrbi i načelo supsidijarnosti.....	5
4. Prava iz sustava socijalne skrbi	7
5. Zajamčena minimalna naknada (zakonski okvir).....	8
5.1. Osnovica i izračun minimalne naknade.....	8
5.1.1. Osnovica	8
5.1.2. Izračun zajamčene minimalne naknade ovisno o značajkama korisnika	9
5.1.3. Utvrđivanje iznosa zajamčene minimalne naknade.....	10
6. Siromaštvo u Hrvatskoj: Prikaz stanja korisnika prava zajamčene naknade u RH u razdoblju od 2014. - 2020.....	14
6.1. Nezaposlenost i migracija stanovništva u RH u razdoblju od 2014. – 2022. godine	24
7. Gospodarski i regionalni razvoj u RH u razdoblju od 2014. - 2019. godine	30
8. Zaključak	33
9. Literatura:	37

Sažetak:

Siromaštvo uzrokovano ekonomskom krizom dovodi do rizika od siromaštva koji pogađa gotovo cijelu Europsku uniju. Na teritoriju Republike Hrvatske čak 20,9% stanovništva se nalaze u ozbiljnom riziku od siromaštva prema podacima iz 2021. godine. Vlada Republike Hrvatske donijela je razne mjere Socijalne politike kako bi ublažila taj rizik. Jedno od najrasprostranjenijih prava iz sustava socijalne skrbi je pravo na zajamčenu minimalnu naknadu. Zajamčena minimalna naknada je novčana naknada koja se isplaćuje samcu te članovima kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. U radu su prikazani načini stjecanja tog prava, profil korisnika, utjecaj nezaposlenosti i migracija stanovništva na ukupan broj korisnika tog prava.

Ključne riječi: siromaštvo, zajamčena minimalna naknada, korisnici zajamčene minimalne naknade

Abstract:

Poverty caused by the economic crisis leads to the certain risks of poverty affecting population of the almost entire European Union. In the territory of the Republic of Croatia, as many as 20,9 % of the population are at serious risk of poverty according to data from 2021. The Government of the Republic of Croatia adopted various social policy measures to mitigate this risk. One of the most widespread rights (benefit) from the Social Welfare System is the right to the guaranteed minimum income. Guaranteed minimum income is a monetary benefit that would be paid either to a single person or to a household without their own resources for covering their basic life needs. The paper presents the requirements (conditions) of acquiring this right, the users' profile, and the impact of unemployment and population migration on the total number of users of this right.

Key words: poverty, guaranteed minimum income, users of guaranteed minimum income

Izjava o izvornosti

Ja, Ivana Perković Mešić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ivana Perković Mešić

Datum: 13. veljače 2023. godina

1. Uvod

U ovom radu bavit ćemo se jednim od najčešće korištenih prava u sustavu socijalne skrbi: *zajamčenom minimalnom naknadom*. Sam početak rada osvrće se na organizaciju i strukturu sustava socijalne skrbi, njegovu definiciju, načela i prava, kako bi dali jedan uvod u glavnu temu kojom ćemo se baviti u pretežnom dijelu ovog rada.

Pravo na zajamčenu minimalnu naknadu jedno je od prava iz sustava socijalne skrbi kojim država nastoji smanjiti rizik od siromaštva te pružiti najugroženijim stanovnicima zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Zakon o socijalnoj skrbi koji je prvi puta usvojen 1997. godine tijekom niza godina doživio je brojne izmjene i dopune.¹ Najnoviji Zakon o socijalnoj skrbi (u daljnjem tekstu : Zakon o socijalnoj skrbi) stupio je na snagu 17. veljače 2022. godine te donio nekoliko promjena te je došlo je do povećanja osnovice na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade povišen s dotadašnjih 800 na 1.000 kuna (132,72 €).²

U radu smo detaljno prikazali uvjete stjecanja prava, profil korisnika, način na koji se izračunava osnovica te smo naveli primjer sudske prakse vezano uz ocjenu ustavnosti Zakona o socijalnoj skrbi s naglaskom na pravo na zajamčenu minimalnu naknadu.

U drugom dijelu rada bavili smo se tabličnim prikazom stanja korisnika zajamčene minimalne naknade za razdoblje od 2014. - 2019. godine u županijama na teritoriju Republike Hrvatske. Podatke koje smo naveli pokušali smo usporediti sa migracijom stanovništva na spomenutom teritoriju kako bi mogli doći do određene veze (korelacije) između pada broja korisnika toga socijalnog davanja s porastom broja iseljenika iz RH. Tako ćemo nastojati odgovoriti na pitanje utječu li migracije na smanjenje broja korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknadu te da li se iseljavanjem stanovnika

¹ Zakon o socijalnoj skrbi, NN br 73/79, 27/01, 59/01, 82/01,103/03, 44/06, 79/07, 123/10, 57/11.

² Zakon o socijalnoj skrbi, NN br. 18/22, 46/22, 119/22.

smanjuje rizik od siromaštva.³ Odgovore na ta pitanja pokušali smo dati u završnom dijelu ovoga rada.

³ Piletić, Marin. Točno je da broj korisnika zajamčene minimalne naknade pada, ali i da je porastao broj jednokratnih naknada. Faktograf, 10. studenog 2022. <https://faktograf.hr/2022/11/10/tocno-je-da-broj-korisnika-zajamcene-minimalne-naknade-pada-ali-i-da-je-porastao-broj-jednokratnih-naknada/> (10. 2. 2023.).

2. Socijalna država/socijalna politika

Prema definiciji socijalna politika *je organizirana djelatnost države i drugih društvenih čimbenika u svrhu prevladavanja socijalnih rizika, pomoći siromašnima i isključenima, ujednačavanja životnih šansi, unaprjeđenja socijalne kohezije te ostvarenja opće i pojedinačne dobrobiti građana.*⁴

Glavna svrha odnosno zadaća socijalne politike je ublažavanje socijalnih nejednakosti koje su nastale kao posljedica djelovanja tržišta i društvenih procesa. Ujedno socijalna politika potiče društvenu solidarnost, jedinstvo te omogućava stabilno funkcioniranje društva općenito. Za socijalnu politiku ključan je „transfer dohodaka“ zaposlenih građana prema onima koji zbog određenih poteškoća (invalidnost, bolest, obiteljske situacije, nemogućnost pronalaska adekvatnog posla) ne mogu zarađivati dovoljno za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Socijalna politika, u suvremenom smislu, počela se razvijati na teritoriju Europe u drugoj polovici 19. stoljeća, međutim svoj puni razvoj socijalna politika doseže u 20. stoljeću na kraju drugog svjetskog rata.⁵

Socijalna politika instrument je socijalne države, dakle socijalna država putem socijalne politike postiže ciljeve (zadovoljavanje osnovnih potreba građana, ujednačavanje životnih šansi, pružanje pomoći građanima koji se nalaze u nepovoljnim situacijama). U tom smislu je i prema našem Ustavu „Republika Hrvatska jedinstvena je i nedjeljiva demokratska i socijalna država koja putem djelatnosti socijalne skrbi osigurava/jamči socijalna prava odnosno zadovoljavanje osnovnih egzistencijalnih potreba svojih građana.“⁶

⁴ Leksikografski zavod Miroslava Krlež, *Socijalna politika*: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56932> (10. 2. 2023.).

⁵ Puljiz, Vlado. Trendovi u socijalnoj politici Hrvatske. *Revija za socijalnu politiku*, 3, 1996., br. 3-4; str.273-284.

⁶ Ustav Republike Hrvatske, NN br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

3. Sustav socijalne skrbi

U ovom radu baviti ćemo se pravima iz sustava socijalne skrbi i to konkretno jednim od najvažnijih prava, odnosno pravom na zajamčenu minimalnu naknadu. Stoga ćemo za početak objasniti što je to sustav socijalne skrbi, koji su to korisnici te koja prava ostvaruju.

Prema odredbama čl. 3. Zakona o socijalnoj skrbi, socijalna skrb definirana je kao *“organizirana djelatnost od javnog interesa čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, a obuhvaća prevenciju, pomoć i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unaprjeđenja kvalitete života, te poticanje promjena i osnaživanje korisnika, radi njihova aktivnog uključivanja u život zajednice“*.

Područje socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj uređeno je Ustavom i većim brojem zakonskih i pod zakonskih akata.

Članak 58. Ustava RH koji se odnosi na socijalnu skrb glasi: „Slabima, nemoćnima i drugim, zbog nezaposlenosti ili nesposobnosti za rad, nezbrinutim osobama država osigurava pravo na podmirenje osnovnih životnih potreba. Posebnu skrb država posvećuje zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život.“

Ostali zakoni koji uređuju područje socijalne skrbi su: Obiteljski zakon, Zakon o doplatku za djecu, Zakon o udomiteljstvu, Zakon o roditeljskim potporama, Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji itd.⁷

⁷ Matković, Martina, Sustav socijalne skrbi Republike Hrvatske. Studija slučaja četiri grada: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek, Udruga Most, 2018, str 1.42, 2018, [https://www.most.hr/Sustav%20socijalne%20skrbi%20u%20RH%20\(Studija%20sluc%CC%8Caja%20Z.G.ST.RI.OS\)-41bd0fb4e.pdf](https://www.most.hr/Sustav%20socijalne%20skrbi%20u%20RH%20(Studija%20sluc%CC%8Caja%20Z.G.ST.RI.OS)-41bd0fb4e.pdf) (10. 2. 2023.)

3.1. Zakon o socijalnoj skrbi i načelo supsidijarnosti

Člankom 1. Zakona o socijalnoj skrbi utvrđuje se da se tim zakonom uređuje *„djelatnost socijalne skrbi, načela socijalne skrbi, financiranje socijalne skrbi, prava i socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi i postupci za njihovo ostvarivanje, korisnici, sadržaj i način obavljanja djelatnosti socijalne skrbi, stručni radnici u socijalnoj skrbi, zbirke podataka, inspekcijski i upravni nadzor te druga pitanja značajna za djelatnost socijalne skrbi“*.

Socijalna skrb u RH provodi se po načelima supsidijarnosti, pravičnosti, slobode izbora i dostupnosti, individualizacije, uključivanja korisnika u zajednicu, pravodobnosti, poštivanja ljudskih prava i integriteta korisnika, zabrane diskriminacije, informiranosti o pravima i uslugama, sudjelovanja korisnika u donošenju odluka, tajnosti i zaštiti osobnih podataka, privatnosti te podnošenja pritužbi. Ujedno ta načela smatraju se temeljnim načelima socijalnog rada.

U nastavku ćemo ukratko objasniti *načelo supsidijarnosti* kao jedno od načela za koja držimo da je posebno značajno za razumijevanje cilja i funkcija sustava socijalne skrbi. Prema čl. 4. Zakona o socijalnoj skrbi načelo supsidijarnosti znači da *„Osoba koja ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su je dužne uzdržavati na temelju zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način može ostvariti naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom“*.

Riječi „supsidijarnost“ svoje značenje, ali i izvorni smisao, vuče od latinske riječi *„subsidium“* koja označava pomoć/pripomoć, naročito onu koja dolazi nakon iscrpljivanja mogućnosti neke osobe da sama osigura sredstva za svoj život. Prvi puta se to načelo u suvremenom smislu spominje i definira u službenim dokumentima Katoličke crkve 1931. godine. Načelo se smatralo „smjernicom“ kršćanskog nauka koji organizira odnos između države i društva. Dakle supsidijarnost potiče državu da pruža

potporu za samopomoć pojedinim skupinama društva (naročito onima koji se nalaze na rubu egzistencije, male zajednice).⁸

Danas je načelo supsidijarnosti isto tako i jedno od temeljnih načela za funkcioniranje Europske unije i to posebno u području donošenja odluka, a označava da se zajednički problemi i pitanja ponajprije nastoje riješiti na nižim razinama, odnosno da se na razini Unije rješavanju ona pitanja koja se ne mogu riješiti na nižim razinama ili je prikladnije njihovo rješavanje na razini Unije. Načelo nastoji približiti Europsku uniju građanima te podrazumijeva decentralizaciju nadležnosti i funkcija Europske unije.

Na tragu takvog pristupa jedna od važnijih značajki supsidijarnog ponašanja jest sposobnost svakog pojedinca da preuzme odgovornost za rješavanje određenih problema u društvu. Upravo na „preuzimanje odgovornosti“ prvo za sebe, a onda i za druge treba staviti akcent, jer je to okosnica funkcioniranja supsidijarnosti. Supsidijarnost je bitan element za izgradnju solidarnosti i općeg dobra u društvu.⁹

⁸ Petković, T. *Solidarnost-Supsidijarnost*. [https://www.hrstud.unizg.hr/download/repository/T. Petkovic-Solidarnost-Supsidijarnost.pdf](https://www.hrstud.unizg.hr/download/repository/T._Petkovic-Solidarnost-Supsidijarnost.pdf), 20. 1. 2023.)

⁹ Baloban, Stjepan; Črpić, Gordan; Migles, Silvija. Supsidijarni razvoj hrvatskog društva: mogućnosti i poteškoće. *Bogoslovska smotra*, 89, 2919., br. 2. str. 443-468 (<https://hrcak.srce.hr/223164>, 29. 1. 2023.).

4. Prava iz sustava socijalne skrbi

Prava iz sustava socijalna skrbi koja su navedena u Zakonu o socijalnoj skrbi u 21 i 71 članku:

Tablica 1.
Prava iz sustava socijalne skrbi

NOVČANE NAKNADE	SOCIJALNE USLUGE
<ul style="list-style-type: none">• zajamčena minimalna naknada• naknada za troškove stanovanja• naknada za ugroženog kupca energenata• naknada za osobne potrebe• jednokratna naknada• naknada za pogrebne troškove• naknada za redovito studiranje• plaćanje troškova smještaja u učeničkom domu• osobna invalidnina• doplatak za pomoć i njegu• status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja	<ul style="list-style-type: none">• prva socijalna usluga• usluga sveobuhvatne procjene i planiranja• savjetovanje• stručna procjena• psihosocijalno savjetovanje• socijalno mentorstvo• obiteljska medijacija,• psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja• boravak• smještaj• organizirano stanovanje• psihosocijalna podrška• rana razvojna podrška• pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja• pomoć u kući

Pravo kojim se bavimo u ovom radu je pravo na *zajamčenu minimalnu naknada*, stoga u nastavku ćemo analizirati sadržaj toga prava, uvjete za njegovo stjecanja te neke značajke strukture njegovih korisnika.

5. Zajamčena minimalna naknada (zakonski okvir)

Zajamčena minimalna naknada je pravo na novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba i ne mogu ostvariti ta sredstva za uzdržavanje svojim radom ili prihodima od imovine.

To je pravo u hrvatski socijalni sustav u tom obliku prvi put uvedeno 1. siječnja 2014. godine. Za razumijevanje funkcije i značenja toga prava u hrvatskom sustavu socijalne skrbi važno je poznavati i razumjeti zakonsko uređenje bitnih odrednica toga prava. Među tim odrednicama posebno se ističu **osnovica** za izračun prava na zajamčenu minimalnu naknadu i **način izračuna zajamčene minimalne naknade**.

5.1. Osnovica i izračun minimalne naknade

5.1.1. Osnovica

Iznos zajamčena minimalna naknada koji pripada određenom korisniku određuje se u propisanom postotku od osnovice koju odlukom određuje Vlada Republike Hrvatske. Osnovica na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade u ovom trenutku iznosi 132,72€ i određuje se jednom godišnje.¹⁰ Ovisno o određenim značajkama korisnika (samac, kućanstvo, beskućnik, žrtva obiteljskog nasilja ili trgovanja ljudima) od te se osnovice određuje mjesečni iznos zajamčene minimalne naknade.

Iako se iznos osnovice mijenjao tijekom godina (u razdoblju od 1998. godine do 2022. kretao se od 350 do 800 kn tek je novim zakonom koji je stupio na snagu 17. veljače 2022. godine povećao sa dotadašnjih 800 na 1.000 kn.

¹⁰ E –građani informacije i usluge, raspoloživo na : <https://gov.hr/hr/zajamcena-minimalna-naknada/714>, (30. 4.2022.).

5.1.2. Izračun zajamčene minimalne naknade ovisno o značajkama korisnika

Zajamčena minimalna naknada za **samca** iznosi:

100 % osnovice za radno sposobnog samca = 132,72 EUR (1.000 kn).

130 % osnovice za stariju osobu i osobu potpuno nesposobnu za rad = 172,54 EUR (1.300 kn).

Kada se radi o **kućanstvima** onda se iznos zajamčene minimalne naknade određuje ovisno o broju i određenim socijalnim značajkama (broj članova kućanstva, njihova radna sposobnost, starost i sl.) članova određenog kućanstva te iznosi:

70 % osnovice za odraslu radno sposobnu osobu = 92,91 EUR (700 kn)

95 % osnovice za odraslu osobu potpuno nesposobnu za rad i za stariju osobu = 126,09 EUR (950 kn)

120 % osnovice za samohranog radno sposobnog roditelja = 159,27 EUR (1.200 kn)

135 % osnovice za samohranog roditelja potpuno nesposobnog za rad = 179,18 EUR (1.350 kn)

70 % osnovice za dijete = 92,91 EUR (700 kn)

80 % osnovice za dijete u jednoroditeljskoj obitelji = 106,18 EUR (800 kn)

90 % osnovice za dijete samohranog roditelja = 119,45 EUR (900 kn)

120 % osnovice za trudnicu i roditelju do šest mjeseci nakon poroda = 159,27 EUR (1.200 kn).¹¹

¹¹ E –građani informacije i usluge, raspoloživo na : <https://gov.hr/hr/zajamcena-minimalna-naknada/714> (5. 2. 2023.).

Za **beskućnike** kojima je osiguran smještaj ili organizirano stanovanje u prihvatilištu priznaje se pravo na zajamčenu minimalnu naknadu u visini od 50% iznosa zajamčene minimalne naknade.

Za **žrtve nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima** kojoj je priznata usluga smještaja u kriznim situacijama priznaje se pravo na zajamčenu minimalnu naknadu u visini od 50 % iznosa zajamčene minimalne naknade (čl. 28. Zakona o socijalnoj skrbi).

5.1.3. *Utvrđivanje iznosa zajamčene minimalne naknade*

Mjesečni iznos zajamčene minimalne naknade za mjesec u kojem se donosi rješenje te za razdoblje nakon donošenja rješenja predstavlja **razliku** između iznosa zajamčene minimalne naknade iz članka. 27. stavaka 2. i 3. Zakona i prihoda samca ili kućanstva u mjesecu u kojem se donosi rješenje o priznavanju prava na zajamčenu minimalnu naknadu.¹²

Pri tome se prema odredbama čl. 30. Zakona o socijalnoj skrbi u prihod relevantan za ispunjenje uvjeta za stjecanje zajamčene minimalne naknade **ne uračunavaju sredstva** koja su ostvarena po osnovi naknade za troškove stanovanja, naknade za ugroženog kupca energenata, naknade zbog tjelesnog oštećenja, ortopedskog dodatka, osobne invalidnine, doplatka za pomoć i njegu, doplatka za djecu, naknade koju osigurava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, stipendije za školovanje učenika ili studenta, darovanja pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potrebe fizičke osobe, jednokratne donacije pravnih i fizičkih osoba do iznosa 10.000,00 kuna godišnje, pomoći za ublažavanje posljedica prirodne nepogode, privremenog uzdržavanja za dijete prema zakonu kojim se uređuje privremeno uzdržavanje, uzdržavanja za maloljetno i punoljetno dijete, obiteljske mirovine za maloljetno i punoljetno dijete do iznosa minimalne plaće, nagrade učeniku za vrijeme praktične nastave i naukovanja, novčane pomoći i naknade troškova prijevoza za vrijeme obrazovanja prema propisu kojim se

¹² Zakon o socijalnoj skrbi (NN br. 18/22, 46/22).

uređuje zapošljavanje, doplatka za njegu i pomoć druge osobe, doplatka za pripomoć u kući, ortopedskog doplatka, posebnog doplatka, jednokratne novčane pomoći, obiteljske invalidnine, uvećane i povećane obiteljske invalidnine, osobne invalidnine, troškova ukopa, potpore za obrazovanje, novčane protuvrijednosti za besplatne udžbenike, dodijeljenog iznosa stambenog kredita ili financijske potpore, novčane naknade u iznosu obiteljske invalidnine, uvećane i povećane obiteljske invalidnine, naknade za topli obrok, jednokratne novčane potpore za novorođeno dijete, novčane pomoći, naknade troškova prijevoza, smještaja i prehrane nezaposlene osobe koja je uključena u usluge profesionalne rehabilitacije ili sudjeluje u projektu ili programu koji se provodi sa svrhom zapošljavanja, humanitarne akcije.¹³

U tom smislu pravo na zajamčenu minimalnu naknadu priznaje se samcu ili kućanstvu ukoliko nemaju dovoljno sredstava za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba te niti mogu ta sredstva ostvariti svojim radom, a niti ih mogu ostvariti od osoba koje su ih dužne uzdržavati, odnosno od prodaje ili najma stana ili kuće u vlasništvu samca ili člana kućanstva a koju ne koriste za stanovanje, prodaje ili korištenja poslovnog prostora u vlasništvu samca ili člana kućanstva, prodaje pokretnina u vlasništvu samca ili člana kućanstva koje ne koristi za podmirenje osnovnih životnih potreba, prodaje, zakupa ili najma druge imovine u vlasništvu samca ili člana kućanstva koja ne služi podmirenju osnovnih životnih potreba ili po drugoj osnovi.

Isto tako, prema odredbama čl. 40. Zakona o socijalnoj skrbi pravo na zajamčenu minimalnu naknadu ne priznaje se samcu ili kućanstvu ukoliko je samac ili član kućanstva vlasnik registriranog vozila čija vrijednost prelazi iznos od 40 osnovica (osim ako se to vozilo koristi za prijevoz osobe s invaliditetom, teško pokretne osobe), ako je samac sklopio ugovor o doživotnom uzdržavanju (osim u slučaju pokretanja postupka za raskid ugovora), ukoliko se nezaposleni radno sposoban i djelomično radno sposoban samac ne nalazi u evidenciji nezaposlenih osoba, ako je samac korisnik usluge smještaja ili organiziranog stanovanja (ne odnosi se na beskućnike), te ako je samac otkazao

¹³ Ius.info, raspoloživo na : <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/>, 20.01.2023.

ugovor o radu u razdoblju od šest mjeseci prije pokretanja postupka radi priznavanja prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Zahtjev za priznavanje prava podnosio se Centru za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta do 31. prosinca 2022. godine. Od 1. siječnja 2023. zahtjev se može predati Zavodu za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta. Zajamčena minimalna naknada priznaje se od dana podnošenja zahtjeva, ili od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Kako bi se nadovezali na uvjete pod kojima korisnici imaju ili nemaju pravo na korištenje prava zajamčena minimalna naknada prikazati ćemo u nastavku primjer sudske presude.

Tako je u predmetu **U-I/422/2014** Ustavni sud Republike Hrvatske odbio prihvatiti prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članaka 27, 54, 55, 57, 248. i 250. Zakona o socijalnoj skrbi ("Narodne novine" broj 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17 i 130/17).¹⁴ U tom je predmetu predlagatelj Z. P. iz Zagreba tražio pokretanje ocjene suglasnosti s Ustavom navedenih članaka Zakona o Socijalnoj skrbi. Naime u svom izlaganju predlagatelj smatra kako sva prava koja su propisana u Zakonu o socijalnoj skrbi pod člankom 25 čiji ukupan iznos ne može biti veći od 2.900 kuna (385,1 €) ne mogu osigurati podmirenje osnovnih životnih potreba. Osvrćući se na pravo na zajamčenu minimalnu naknadu koja je u to vrijeme bila određena u iznosu od 800 kn (106,2€) iznio je mišljenje da navedeni iznos nije dovoljan za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, predlagatelj je isto tako iznio tvrdnju da to pravo ne bi smjelo biti podvrgnuto takozvanom „povratu isplaćenih iznosa“ te predlaže kako bi trebalo propisati bespovratnu socijalnu pomoć korisnicima tog prava.

U svom očitovanju nadležno ministarstvo navelo je da prema odredbama članka 248. Zakona o socijalnoj skrbi propisano da Republika Hrvatska **ima pravo na povrat iznosa isplaćenih** na ime prava na zajamčenu minimalnu naknadu i prava na uslugu

¹⁴ Ius-info, Sudske odluke Ustavnog suda RH, raspoloživo na : <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/USRH2014B422AI>, (20. 1. 2023.).

smještaja ili boravka, u slučaju smrti korisnika te pravo na naknadu počinjene štete koja je nastala time što je na temelju neistinitih ili netočnih podataka za koje je korisnik prava u sustavu socijalne skrbi znao ili morao znati da su neistiniti, odnosno netočni ili na drugi način neosnovano ostvario pravo iz sustava socijalne skrbi na koje nije imao pravo ili ga je ostvario u većem opsegu nego što mu pripada ili je korisnik prava iz sustava socijalne skrbi ostvario zbog toga što nije prijavio promjenu koja utječe na prestanak ili opseg prava, a znao je ili je morao znati za tu promjenu.

Osvrćući se na predlagateljjev prigovor kako ukupnim novčanim iznosom kojeg ostvaruje kao korisnik socijalnih prava nema dovoljno sredstava za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba Ministarstvo se izjasnilo da je odredbom *članka 8. Zakona o socijalnoj skrbi*, propisano : 'Korisnik koji ostvaruje prava iz sustava socijalne skrbi ne može korištenjem tih prava postići povoljniji materijalni položaj od osobe koja sredstva za život ostvaruje radom ili po osnovi prava koja proizlaze iz rada.'

Ovim primjerom odluke Ustavnog suda u kojoj je odbijen prijedlog Z. P. za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona sa ustavom možemo doći do zaključka kako država smatra da su propisane novčane naknade koje donosi Vlada RH na koje korisnici ostvaruju pravo pod određenim uvjetima, dostatne za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba te da država ima pravo na povrat iznosa isplaćenih na ime prava zajamčene minimalne naknade ukoliko dođe do određenih promjena zbog kojih korisnik više ne ostvaruje pravo na novčanu naknadu.

U daljnjem tijeku rada osvrnuti ćemo se na ključni problem u Republici Hrvatskoj „siromaštvo“ koje je uzrok sve većeg broja korisnika zajamčene minimalne naknade.

6. Siromaštvo u Hrvatskoj: Prikaz stanja korisnika prava zajamčene naknade u RH u razdoblju od 2014. - 2020.

Siromaštvo zasigurno predstavlja jedan od gorućih problema s kojim se suočava većina država, definiramo ga kao *nemogućnost zadovoljavanja osnovnih potreba* (Šućur,2001)¹⁵. S početkom ekonomske krize koja datira između 2008.-2009. godine, Europska unija broji sve veći broj ljudi koji se nalaze u ozbiljnom riziku od siromaštva. Tek prvi pozitivni pomaci vidljivi su u 2015. godini. Prema službenim podacima Državnog zavoda za statistiku Republika Hrvatska tako je 2017. godine bilježila 20% populacije koja se ozbiljno nalazila u riziku od siromaštva, dok 2018. imamo podatak od čak 24,8% stanovništva.¹⁶

U nastavku rada iznijeti ćemo podatke o korisnicima prava zajamčena minimalna naknada u razdoblju između 2014. - 2020. godine, te ćemo napraviti usporedbu podataka sa migracijom stanovništva Republike Hrvatske.

Tablica 2.

Godišnje statističko izvješće o korisnicima zajamčene minimalne naknade u RH od 2014 -2019.

Godina	Ukupno prava (Samac /kućanstvo)	Ukupno obuhvaćenih osoba
2014	49 053	101 343
2015	50 974	102 297
2016	48 701	97 492
2017	45 099	84 930
2018	38 765	72 759
2019	35 103	62 301

¹⁵ Babić Zdenko, „Zoran Šućur: Siromaštvo:teorije,koncepti i pokazatelji“ Zagreb, Pravni fakultet, 2001. preuzeto: <https://hrcak.srce.hr/file/47440> , 13.02.2023.

¹⁶ Podobnik, M; Ilijaš, A. Učinkovitost naknade opće socijalne pomoći i uloga centra za socijalnu skrb u borbi protiv siromaštva. Ljetopis socijalnog rada, 27, 2020., br. 3, 2020.

Podatci koji se nalaze u priloženoj tablici ukazuju na broj korisnika koji koriste pravo na zajamčenu minimalnu naknadu.¹⁷

Najveći pad bilježi se u 2019. godini dok 2014. godine bilježi se preko 100 000 osoba koje su bile obuhvaćene pravima socijalne skrbi. Vlada Republike Hrvatske nastoji brojnim programima socijalne politike utjecati na smanjenje siromaštva u Hrvatskoj.

U nastavku rada prikazati ćemo prikaz korisnika zajamčene minimalne naknade prema županijama.

Tablica 3.

Broj primatelja (samac/kućanstvo) prava zajamčene minimalne naknade po Županijama i godinama

Županije	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grad Zagreb	9 878	11 594		10 820	9 531	8 029	6 792
Zagrebačka	4 154	4 009	4 022	3 288	2 988	2 679	2 291
Krapinsko Zagorska	1 397	1 261	1 210	1 085	955	848	763
Varaždinska	3 987	3 723	3 463	3 081	2 517	2 236	2 176
Sisačko Moslavačka	8 484	8 372	7 356	6 622	5 862	4 871	4 679
Karlovačka	5 617	5 632	5 195	5 006	4 186	3 011	2 712
Primorsko Goranska	2 745	2 869	2 622	2 314	2 089	1 997	1 580
Koprivničko Križevačka	2 502	2 782	2 665	2 406	1 951	1 711	1 596
Osječko Baranjska	13 740	14 256	12 947	11 161	9 176	7 746	7 158
Međimurska	5 008	5 226	5 359	4 348	3 827	3 541	3 069
Virovitičko Podravska	4 454	4 301	3 673	3 204	2 984	2 432	2 296
Požeško Slavonska	2 052	2 028	1 651	1 625	1 429	1 083	964
Istarska ž	1 187	1 312	1 468	1 315	1 288	1 183	963
Dubrovačko	917	1 184	1 149	1 109	859	752	850

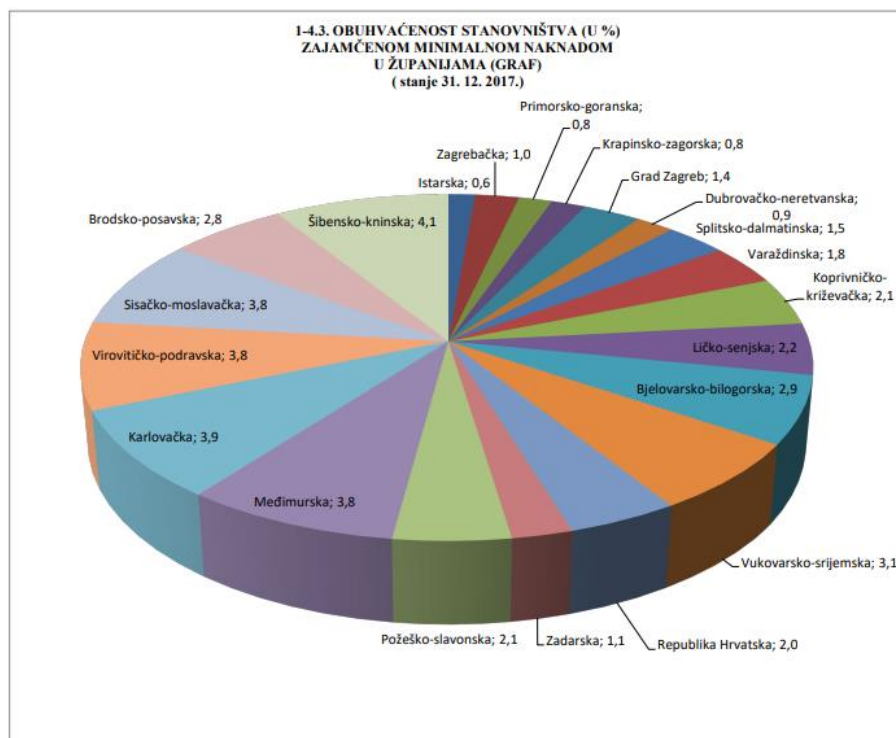
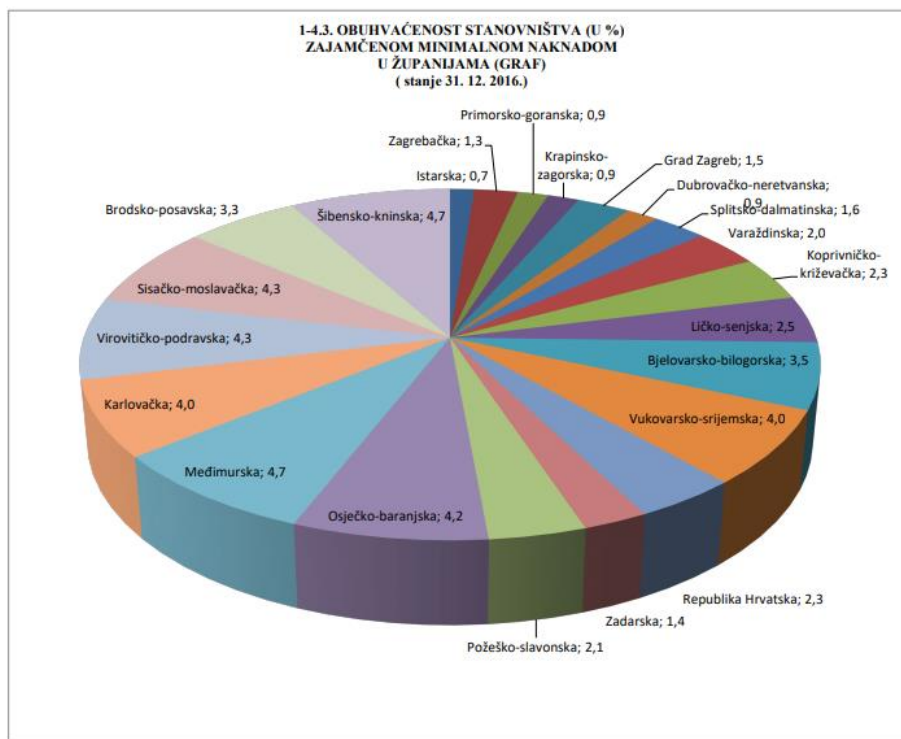
¹⁷ Podatci u tablici preuzeti su sa web stranice: https://digarhiv.gov.hr/webpac-hidra-prh/?rm=results&show_full=1&f=IDbib&v=SD136723 (10. 2. 2023.).

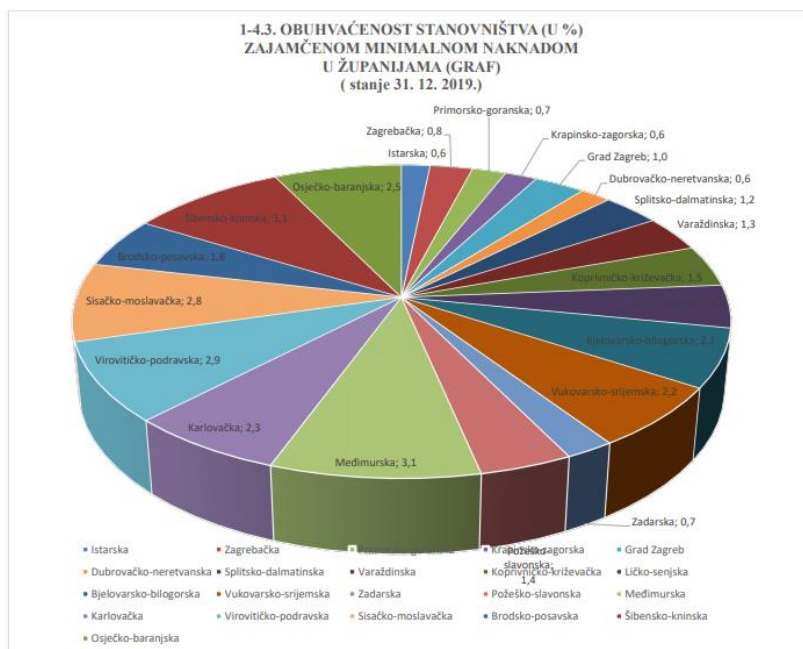
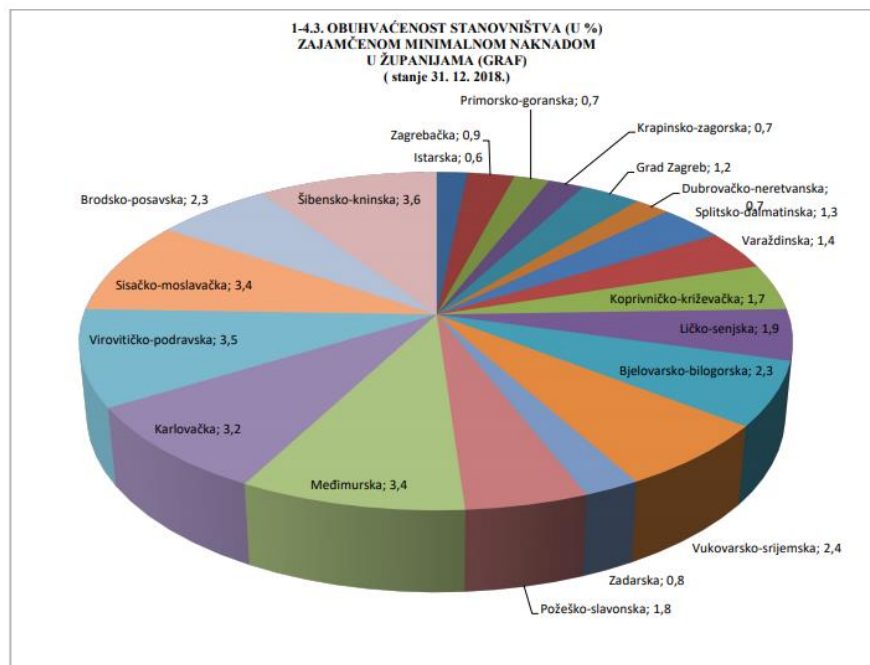
Neretvanska							
Splitsko Dalmatinska	7 263	7 607	7 220	6 598	5 946	5 324	4 937
Bjelovarsko Bilogorska	4152	4 323	4 195	3 530	2 809	2 520	2 304
Zadarska županija	2 284	2 673	2 413	1 837	1 427	1 243	1 188
Brodsko Posavska	6 246	5 802	5 183	4 450	3 680	2 866	3 242
Ličko Senjska županija	1 307	1 296	1 267	1 138	945	784	744
Šibensko Kninska	5 924	5 483	5 123	4 508	3 938	3 419	3 193
Vukovarsko Srijemska	8 045	6 564	7 134	5 485	4 372	4 026	3 838

Počevši od 2014. godine najveći broj tražitelja prava zajamčena minimalna naknada bio je u Osječko-baranjskoj županiji koji bilježi 13.740 korisnika, također veliki broj bilježi Vukovarsko-srijemska te Sisačko-moslavačka županija. Taj broj je poprilično velik s obzirom na veličinu ukupnog broja stanovništva koji se nalazi u spomenutim županijama. U 2015. godini u pojedinim županijama bilježimo porast tražitelja, tako u Gradu Zagrebu sveukupno je 11.594 što je oko 1.700 više korisnika nego u 2014. godini. Značajniji porast bilježimo i u Osječko-baranjskoj županiji, dok u većini ostalih županija bilježimo blagi pad. U razdoblju do 2019. godine bilježimo konstantni pad broja korisnika zabilježen po županijama, tako se broj korisnika u primjerice Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2014. do 2019. gotovo smanjio za polovicu (od 8.045 – 4.026). Također značajniji pad bilježimo i u Brodsko-posavskoj županiji u navedenom razdoblju sa 6 246 na 2 866, Osječko-baranjska županija sa 9.3740 na 7.746. Najmanji pad bilježi se u Istarskoj županiji (1.187 na 183).

Slika 1.

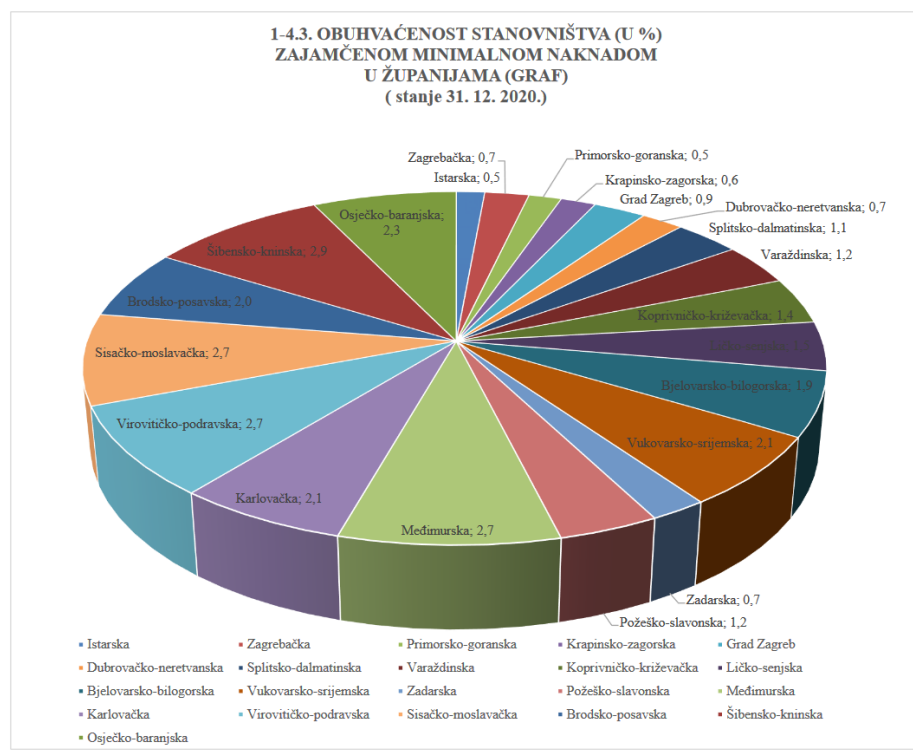
Obuhvaćenost stanovništva (u %) zajamčenom minimalnom naknadom prema županijama, statistički podatci 2016-2020.

Izvor:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20Republici%20Hrvatskoj%20u%202019%20godini.pdf> , 13.02.2023.

Izvor:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Odluke/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20RH%20za%202020.%20godinu.PDF>, 13.02.2023.

Tablice te statistički podatci daju nam jasnu sliku kretanja broja korisnika po županijama. Ono što možemo zaključiti da je od 2014. do 2020. godine **došlo do znatnog pada korisnika koji su se nalazili u sustavu prava socijalne skrbi, pogotovo se pad bilježi u županijama koje se nalaze na području Slavonije**. U prilog naglom padu ide i činjenica da je Slavoniji u zadnjih nekoliko godina došlo do povećeg **iseljavanja** stanovništva izvan teritorija Republike Hrvatske u potrazi za poslom. Također, na području Sisačko-moslavačke županije na pad korisnika socijalnih naknada utjecalo je smanjenje stanovništva izazvano potresom koji je potaknuo iseljavanje stanovništva s tog područja. **Stoga ovdje možemo govoriti samo o prividnom padu broja korisnika socijalnih naknada uključujući i zajamčenu minimalnu naknadu koja je predmet naših razmatranja u ovom radu**. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz

2020. koji uspoređuju stopu rizika od siromaštva u zemljama Europske unije, Hrvatska se nalazi na visokom šestom mjestu, gdje se na ljestvici najrizičnijih zemalja ispred nalaze Rumunjska, Bugarska, Estonija, Španjolska i Litva.

Ako se vratimo na godinu 2014. i promotrimo još jednom statističke podatke o broju korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknada možemo postaviti i pitanje zašto je broj primatelja spomenutog prava upravo najveći u regijama Slavonije i Sisacko - moslavačke županije?

Odgovor možemo naći u statističkim podacima Zavoda za zapošljavanje u kojima se jasno vidi **koja regija bilježi najveći postotak nezaposlenog stanovništva te najveću stopu siromaštva**, a pored toga spomenute regije spadaju u **najnerazvijenije krajeve Hrvatske**.

Tablica 4.

Ukupni izdatci države za prava iz sustava socijalne skrbi u razdoblju od 2014. – 2016. godine izraženi u kunama

Vrsta prava:	2014	2015	2016
Zajamčena minimalna naknada	645 211 615	607 655 496	610 956 240
Doplatak za pomoć i njegu	407 706 793	384 016 329	380 578 692
Pomoć u kući	8 994 520	26 876 355	34 179 455
Osobna invalidnina	354 758 326	361 671 660	383 753 413
Pravo na privremeno uzdržavanje	29 573 938	25 450 655	21 311 818
Osobna naknada udomitelju	25 303 474	26 174 699	26 726 970
Jednokratna naknada	66 365 020	78 622 198	73 201 791

Izvor:

(<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Godi%C5%A1nje%20statisticko%202014%20i%202015%20i%202016%20godine%20izrazeni%20u%20kunama.pdf>, 13.02.2023)

Tablica 5.

Ukupni izdatci države za prava iz sustava socijalne skrbi u razdoblju od 2017. – 2019. godine izraženi u kunama

Vrsta prava:	2017	2018	2019
Zajamčena minimalna naknada	558 699 406	484 788 752	420 783 080
Doplatak za pomoć i njegu	391 431 762	449 795 153	520 023 147
Pomoć u kući	41 489 943	51 393 359	54 467 870
Osobna invalidnina	406 915 742	471 158 498	575 187 528

Pravo na privremeno uzdržavanje	16 386 003	14 163 034	12 793 812
Osobna naknada udomitelju	26 770 708	26 257 693	40 849 7605
Jednokratna naknada	78 253 767	77 047 055	74 514 915

Izvor:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20Republici%20Hrvatskoj%20u%202019%20godini.pdf> 13.02.2023

Uspoređujući podatke od 2014. pa sve do 2019. godine, možemo uočiti kako **najveći izdatak države za prava iz socijalne skrbi ide većinski upravo na naknadu koja se isplaćuje korisnicima prava zajamčena minimalna naknada**. Tek 2019. godine bilježi se nešto manje davanje države za zajamčena minimalna naknada naspram prava za doplatak i njegu u kući i za prava na osobnu invalidninu no i dalje izdatci za pravo zajamčena minimalna naknada su poprilično visoki.

Kako smo već i naveli, Hrvatska je jedna od najsiromašnijih zemalja u Europi. Prema podacima koji se nalaze u godišnjim statističkim izvješćima u Republici Hrvatskoj vrlo je veliki broj umirovljenika koji koriste pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, što nije ni čudno s obzirom da prosječna mirovina u Hrvatskoj 2019. iznosi oko 2.900,00 kuna (prosječna mirovina u 2022.godini iznosila je oko 3.071 kn, odnosno 407,84 €). Iz toga nije teško zaključiti kako se veliki broj umirovljenika u Hrvatskoj nalazi u riziku od siromaštva. Taj je rizik još veći kod umirovljenika koji primaju mirovinu koja je puno manja od prosječnog iznosa.

Od 1. siječnja 2021. godine Hrvatskoj počela je primjena Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe (tzv. nacionalnoj mirovini) kojim se osiguravaju novčana primanja za hrvatske državljane koji su stariji od 65 godina, **bez obzira na njihovo prethodno mirovinsko osiguranje i ostvareni mirovinski staž**.¹⁸ Pravo na to socijalno primanja imaju osobe koje nisu korisnici mirovine niti su osiguranici u obveznom mirovinskom osiguranju. Nacionalna naknada za starije od 1. siječnja 2022. godine iznosi 820,80kn (108,94 €) mjesečno po korisniku. Važno je pri tome uočiti da se to socijalno primanje **usklađuje (indeksira) svake godine ovisno o kretanju cijena**. Naime: „Naknada će se usklađivati jednom godišnje prema stopi promjene indeksa

¹⁸ Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe ("Narodne novine" br. 62/20.).

potrošačkih cijena iz prethodne godine u odnosu na godinu koja joj prethodi, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, a odluku o usklađivanju donosit će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje“.¹⁹

Također ono što bi željeli spomenuti jedan od uvjeta za ostvarivanje prava za nacionalnu naknadu odnosi se i na pravo zajamčena minimalna naknada, dakle **korisnici koji koriste pravo zajamčena minimalna naknade nemaju pravo na ostvarenje nacionalne naknade za starije osobe**. Iz toga se može nazrijeti namjera nositelja socijalne politike da se starije osobe (starije od 65. godina života), a koje se nalaze u socijalnoj potrebi, usmjere na korištenje nacionalne naknade za starije osobe umjesto korištenja zajamčene minimalne naknade.

Ta nakana vidljiva je i iz primjera koji su objavljeni na službenim stranicama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koji je nadležan za isplatu nacionalne naknade za starije osobe. „*Imam 65 godina života i živim sam. Korisnik sam prava na zajamčenu minimalnu naknadu iz sustava socijalne skrbi, uz koju koristim i naknadu za troškove ogrjeva. Mogu li ostvariti nacionalnu naknadu za starije osobe? Ako ste korisnik zajamčene minimalne naknade iz sustava socijalne skrbi, pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe ne možete ostvariti. Pravo na nacionalnu naknadu možete ostvariti uz uvjet da Vam se na Vaš zahtjev obustavi isplata zajamčene minimalne naknade. Pravo na naknadu za troškove ogrjeva nije zapreka za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe*“.²⁰

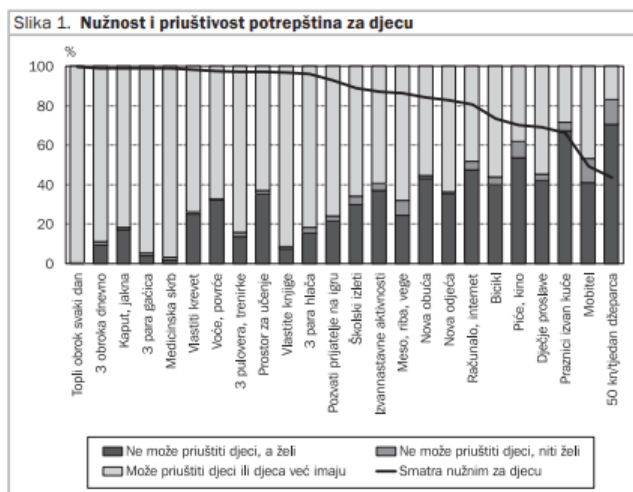
Također veoma je bitno za spomenuti kako se u riziku od siromaštva ne nalaze samo umirovljenici, već i druga po kriteriji dobi značajna skupina, odnosno djeca. Tako je tijekom 2016. godine provedeno istraživanje na temu **siromaštva djece u Republici Hrvatskoj** u kojem je anketirano 207 kućanstava, isključivo korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknadu koji imaju barem jedno dijete školske dobi. Rezultati istraživanja pokazali su kako **iznos zajamčene minimalne naknade nije dostatan za**

¹⁹ Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, *Nacionalna naknada za starije osobe*, raspoloživo : <https://www.mirovinsko.hr/hr/nacionalna-naknada-za-starije-osobe/1518> (5.2.2023).

²⁰ Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, *Nacionalna naknada za starije osobe*: <https://www.mirovinsko.hr/hr/nacionalna-naknada-za-starije-osobe-1524/1524> (5. 2. 2023.).

zadovoljavanje osnovnih životnih potreba obitelji koji imaju maloljetnu djecu školske dobi. Također moramo napomenuti kako neki od anketiranih korisnika prava zajamčena minimalna naknada ostvaruju i dodatne prihode uz koje i dalje nemaju dovoljno sredstava za život.²¹

Tablica 6. Prikaz mogućnosti priuštivosti osnovnih potrepština za djecu

Izvor: Izračun autora na temelju ankete.

Kao što možemo vidjeti, u tablici su navedene osnovne potrepštine poput odjeće, medicinske skrbi, obuće, hrana, obrok i sl. poražavajuća je činjenica da mnogi roditelji ne mogu djeci priuštiti zadovoljavanje nekih od najosnovnijih potreba iako to silno žele. Nemogućnost da se djeci priušte osnovne potrepštine zasigurno negativno utječe na njihov zdrav rast i razvoj.

²¹ Rubil, Ivica; Stubbs, Paul; Zrinščak, Siniša. Dječje siromaštvo i strategije nošenja sa siromaštvom kućanstava u Hrvatskoj: kvantitativno-kvalitativna studija. Privredna kretanja i ekonomska politika, 26, 2018., br. 2. str. 59-116 (<https://hrcak.srce.hr/file/294546> (29. 1. 2023.).

6.1. Nezaposlenost i migracija stanovništva u RH u razdoblju od 2014. – 2022. godine

Na razini cijele Europske unije pojavljuje se pojam NEET populacije koji obuhvaća mlade ljude u razdoblju od 18 do 29 godina koji nisu zaposleni, ne školuju se niti se dodatno osposobljavaju. Ono što obilježava tu dobnu skupinu je kratkoročna ili dugoročna nezaposlenost, stoga možemo zaključiti kako se te osobe nalaze u riziku od socijalne isključenosti i siromaštva.²²

Slika 2.
Registrirana nezaposlenost u Županijama prema godinama

Godina	► 2014	► 2015	► 2016	► 2017	► 2018	► 2019	► 2020	► 2021	► 2022
ZAGREBAČKA	18.469	15.803	12.495	9.053	6.658	5.582	6.629	6.267	5.094
KRAPINSKO-ZAGORSKA	7.893	6.648	5.168	3.689	2.789	2.322	2.670	2.387	1.993
SISAČKO-MOSLAVAČKA	20.248	18.261	16.051	13.431	10.528	8.875	9.251	7.845	6.782
KARLOVAČKA	10.781	9.592	7.872	5.931	4.438	3.342	3.717	3.013	2.517
VARAŽDINSKA	9.554	7.441	5.771	4.135	3.100	2.542	2.950	2.462	2.166
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	8.155	6.463	4.944	3.578	2.433	1.939	2.239	2.002	1.820
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	12.782	11.559	9.448	7.416	5.516	4.201	4.568	3.742	3.433
PRIMORSKO-GORANSKA	18.469	15.518	12.888	9.774	7.946	6.704	8.617	8.416	6.650
LIČKO-SENJSKA	3.661	3.461	3.148	2.631	2.035	1.704	1.982	1.672	1.448
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	10.216	9.179	8.146	6.559	5.154	4.332	4.706	4.143	3.862
POŽEŠKO-SLAVONSKA	6.375	5.287	4.411	3.646	2.873	2.389	2.872	2.431	2.347
BRODSKO-POSAVSKA	15.937	12.700	10.591	8.545	7.026	5.820	6.732	6.563	5.923
ZADARSKA	9.729	8.107	6.965	5.792	4.826	4.095	4.954	4.017	3.424
OSJEČKO-BARANJSKA	36.632	32.467	28.062	23.453	19.113	16.193	17.369	16.043	14.597
ŠIBENSKO-KNINSKA	7.725	7.122	6.571	5.455	4.433	3.944	4.902	4.343	3.900
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	20.189	17.047	14.351	11.569	8.782	6.642	7.606	6.651	6.033
SPLITSKO-DALMATINSKA	44.220	40.044	35.383	30.458	25.559	21.562	25.692	25.136	21.166
ISTARSKA	7.953	6.665	5.404	4.144	3.513	3.819	5.676	4.412	3.016
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	8.150	7.763	6.717	5.810	4.922	4.575	6.355	5.353	4.530
MEDIMURSKA	7.095	5.576	4.665	3.538	2.446	2.111	2.435	2.151	1.973
GRAD ZAGREB	43.957	39.206	32.810	25.362	19.453	15.957	18.902	17.767	13.454
Ukupno	328.187	285.906	241.860	193.967	153.542	128.650	150.824	136.816	116.127

Preuzeto: statistika hzz hr²³

Tablica koju navodimo prikazuje nam statističke podatke nezaposlenosti prema godinama počevši od godine 2004. U ovom radu koncentriramo se na vremensko

²² Kletečki Radović, Marijana; Tutić Grokša, Ivana. „Je kako je, bit će bolje“: Subjektivna dobrobit nezaposlenih korisnika zajamčene minimalne naknade. Europski časopis za bioetiku, 12, 2021., br. 2. str. 207-231 (<https://hrcaak.srce.hr/270755>), 29. 1. 2023.)

²³ Statistika, Hrvatski zavod za zapošljavanje, raspoloživo : <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>, 13.02.2023

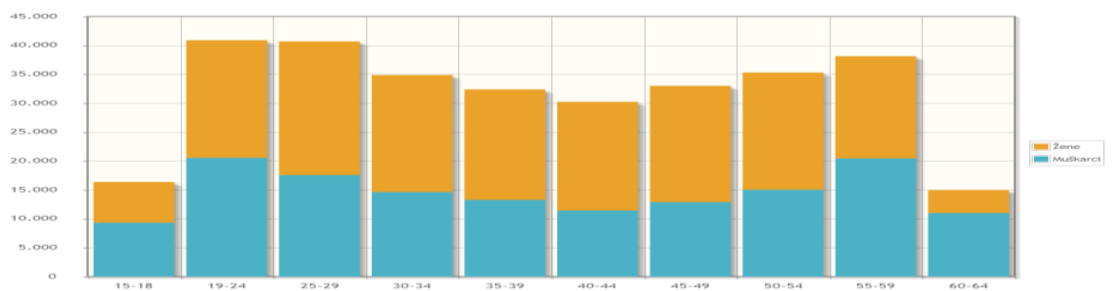
razdoblje od 2014 -2022. godine i analizirati ćemo Osječko-baranjsku, Vukovarsko – srijemsku , Brodsko-posavsku te Sisačko-moslavačku županiju.

Dakle uzevši u obzir broj stanovnika po pojedinim regijama odnosno županijama daleko najveću stopu nezaposlenosti bilježe upravo županije koje se nalaze u Slavoniji. Tako je Vukovarsko-srijemska županija 2014. godine bilježila 20.189 nezaposlenih, Sisačko-moslavačka 20.248, Brodsko-posavska 15.937, a Osječko-baranjska 36.632 nezaposlenih. Upravo ti podaci daju nam odgovor zašto je 2014. godine veliki broj korisnika prava zajamčena minimalna naknada upravo u tim županijama. Nadalje kada promatramo 2019. godinu uviđamo znatni pad nezaposlenosti, Sisačko-moslavačka sa 20.248 pala je na 8.875, Brodsko-posavska sa 15.937 na 5.820, Osječko-baranjska županija s 36.632 na 16.193 te Vukovarsko-srijemska sa 20.189 na 6.642. Pad nezaposlenosti jasno je vidljiv u svim županijama. Zsigurno u prilog tome osim „seobe“ naroda u inozemstvo, idu i **programi politike zapošljavanja** koji su kroz stručno osposobljavanje (mjera koja je vrhunac dostigla 2015. godine) i pripravnički staž omogućili mladim ljudima priliku za ostvarenje prvog zaposlenja, također javni radovi omogućili su mnogim dugotrajno nezaposlenima da ostvare mogućnost zaposlenja na određeno razdoblje.

Kada pogledamo 2020. godinu, obilježenu pandemijom korona virusa, **ponovno vidimo znatno povećanje broja nezaposlenih**, također u 2020. godini desila su se dva potresa i to na području Grada Zagreba te Sisačko-moslavačke županije. Nadalje kada gledamo 2021-2022. godinu nastavlja se novi trend pada nezaposlenosti upravo za Sisačko-moslavačku županiju u kojoj je glavni uzrok bio **veliki odlazak stanovništva sa potresom pogođenog područja**. Tako imamo razliku od čak 2.469 u 2022. naspram 2020. godine, što nije mali broj.

Siromaštvo, pandemija, potres, dovode do nove migracije stanovništva u potrazi za poslom i boljim i sigurnijim načinom života. U nastavku prikazat ćemo strukturne promjene u nezaposlenosti za godine 2014. i 2019. godine te na temelju toga izvesti određene zaključke važne za temu koja je predmet ovoga rada.

Slika 3.
Nezaposlenost po dobu i spolu, prosinac 2014. godina

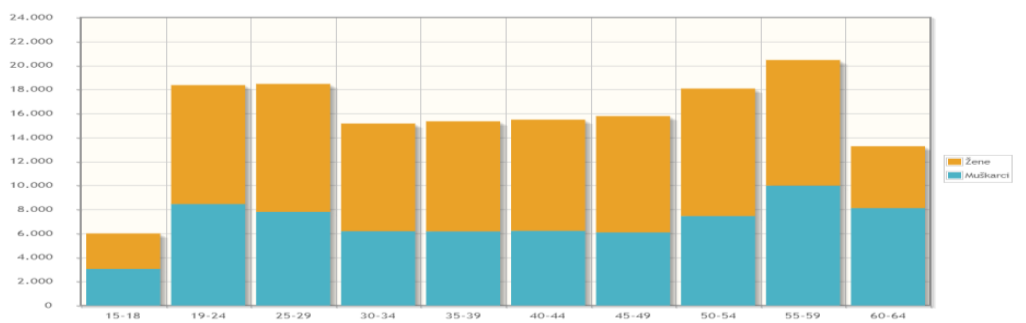

Preuzeto: <http://trzisterada.hzz.hr/>²⁴

Gore navedeni graf prikazuje kako je nešto veća registrirana nezaposlenost među mlađom dobnom skup između 19-29 godina (oko 40.000 nezaposlenih) dok je najmanja u dobnoj skupini između 60-64 godina. Također na grafu uočavamo kako veća nezaposlenost vlada među ženskim spolom.

Sada ćemo promotriti brojevno stanje na grafu za 2019. godinu.

Slika 4.
Nezaposlenost po dobu i spolu, prosinac 2019. godina

Preuzeto: <http://trzisterada.hzz.hr/>, 13.02.2023.

Za 2019. godinu vidljiv je brojčani pad nezaposlenosti za dobnu skupinu od 19-24 godine, također pad nezaposlenosti vidljiv je i u drugim dobnim skupinama, međutim i dalje je izražena nezaposlenost žena.

²⁴ Slika tržišta rada u Hrvatskoj, raspoloživo : <http://trzisterada.hzz.hr/hr/>, 5.02.2023.

S obzirom da smo u radu spominjali kako na pad nezaposlenosti između ostaloga utječe i migracija stanovništva odnosno iseljenje stanovništva u inozemstvo, upravo slijedeći podatci prikazati će zašto statistički podatci bilježe pad nezaposlenosti u određenim regijama među mlađom dobnom skupinom (19-29).

Tablica 7.
Vanjska migracija stanovništva Republike Hrvatske

	Doseljeni iz inozemstva Immigrants	Odseljeni u inozemstvo Emigrants	Migracijski saldo Net migration
2010.	4 985	9 860	-4 875
2011. ¹⁾	8 534	12 699	-4 165
2012. ¹⁾	8 959	12 877	-3 918
2013. ¹⁾	10 378	15 262	-4 884
2014. ¹⁾	10 638	20 858	-10 220
2015. ¹⁾	11 706	29 651	-17 945
2016. ¹⁾	13 985	36 436	-22 451
2017. ¹⁾	15 553	47 352	-31 799
2018. ¹⁾	26 029	39 515	-13 486
2019. ¹⁾	37 726	40 148	-2 422

Preuzeto: <https://www.dzs.hr/>²⁵

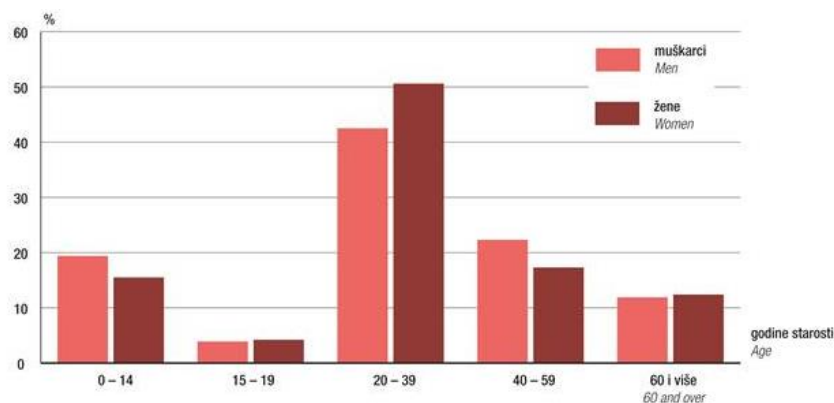
Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku za razdoblje od 2014. – 2019. jasno se vidi kako se **udvostručio broj ljudi koji se odselio u inozemstvo.**

U 2019. godini kada bilježimo značajan pad nezaposlenosti u Slavonskim regijama podatci prikazuju kako se u Brodsko-posavskoj županiji odselilo u razdoblju od 2015. - 2019. sveukupno 8.431 stanovnika. Nadalje za isto vremensko razdoblje u Osječko-baranjskoj županiji odselilo se 14.372 stanovnika, iz Vukovarsko-srijemske županije odselilo se 15.332 stanovnika.

²⁵ Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, raspoloživo : <https://www.dzs.hr/> , 13.02.2023.

Slika 5.

Preseljeno stanovništvo RH u 2019. prema starosti i spolu

Navedeni graf prikazuje nam kako **najveći postotak iseljenog stanovništva čini dobna skupina 20-39 godina, dakle, radnoaktivno stanovništvo fertile dobi.** Uzimajući u obzir spol mala je razlika u postotcima među spolovima. Među spomenutom dobnom skupinom nešto je veći postotak žena koje su se iseljavale sa teritorija Republike Hrvatske .

U radu smo akcent stavili na određene županije koje smo uspoređivali kao županije u kojima se prema broju stanovnika pojavljuje najveći broj korisnika prava zajamčene minimalne naknade u godini 2014. te se tijekom godina taj broj znatno smanjuje, priloženim podacima Državnog zavoda za statistiku taj pad pravdali smo podacima o migraciji stanovništva u inozemstvo.

S obzirom da smo u radu naveli kao jedna od čimbenika seobe i prirodnu katastrofu potres koja se desila upravo na području Sisačko-moslavačke županije, u nastavku ćemo za usporedbu navesti i podatke za 2020. i 2021. godinu, 2020. podatci prije velikog potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji te 2021. Podatci nakon potresa, također se vidi u 2021. pad od 2.8% .

Slika 6. Stopa nezaposlenosti po županijama 2020-2021.godina

Prosječna zaposlenost i nezaposlenost po županijama u 2020. godini						
Županija	Zaposlenost HZMO	Nezaposlenost HZZ	Radna snaga	Stopa nezaposlenosti		
				2020.	Razlika 2020/2019.	
I. Zagrebačka	83.572	6.629	90.201	7,3	1,0	
II. Krapinsko-zagorska	38.098	2.670	40.767	6,5	0,7	
III. Sisačko-moslavačka	40.724	9.251	49.975	18,5	0,5	
IV. Karlovačka	35.570	3.717	39.287	9,5	0,9	
V. Varaždinska	65.576	2.950	68.526	4,3	0,6	
VI. Koprivničko-križevačka	34.213	2.239	36.452	6,1	0,8	
VII. Bjelovarsko-bilogorska	31.148	4.568	35.716	12,8	1,0	
VIII. Primorsko-goranska	112.808	8.617	121.425	7,1	1,6	
IX. Ličko-senjska	15.094	1.982	17.075	11,6	2,0	
X. Virovitičko-podravska	20.939	4.706	25.644	18,3	1,3	
XI. Požeško-slavonska	19.174	2.872	22.047	13,0	2,0	
XII. Brodsko-posavska	38.937	6.732	45.669	14,7	1,8	
XIII. Zadarska	55.674	4.954	60.628	8,2	1,4	
XIV. Osječko-baranjska	88.421	17.369	105.790	16,4	0,9	
XV. Šibensko-kninska	31.815	4.902	36.718	13,4	2,7	
XVI. Vukovarsko-srijemska	42.315	7.606	49.921	15,2	1,7	
XVII. Splitsko-dalmatinska	150.832	25.692	176.524	14,6	2,5	
XVIII. Istarska	87.879	5.676	93.555	6,1	2,1	
XIX. Dubrovačko-neretvanska	44.817	6.355	51.172	12,4	3,8	
XX. Međimurska	41.228	2.435	43.663	5,6	0,7	
Grad Zagreb	456.357	18.902	475.258	4,0	0,6	
Republika Hrvatska	1.535.189	150.824	1.686.013	8,9	1,3	

26

Prosječna zaposlenost i nezaposlenost po županijama u 2021. godini						
Županija	Zaposlenost HZMO	Nezaposlenost HZZ	Radna snaga	Stopa nezaposlenosti		
				2021.	Razlika 2021/2020.	
I. Zagrebačka	86.019	6.267	92.286	6,8	-0,6	
II. Krapinsko-zagorska	38.943	2.387	41.330	5,8	-0,8	
III. Sisačko-moslavačka	42.117	7.845	49.962	15,7	-2,8	
IV. Karlovačka	36.556	3.013	39.569	7,6	-1,8	
V. Varaždinska	66.673	2.462	69.135	3,6	-0,7	
VI. Koprivničko-križevačka	34.654	2.002	36.656	5,5	-0,7	
VII. Bjelovarsko-bilogorska	31.900	3.742	35.642	10,5	-2,3	
VIII. Primorsko-goranska	114.760	8.416	123.176	6,8	-0,3	
IX. Ličko-senjska	15.500	1.672	17.172	9,7	-1,9	
X. Virovitičko-podravska	21.427	4.143	25.570	16,2	-2,1	
XI. Požeško-slavonska	19.731	2.431	22.162	11,0	-2,1	
XII. Brodsko-posavska	40.264	6.563	46.827	14,0	-0,7	
XIII. Zadarska	57.558	4.017	61.575	6,5	-1,6	
XIV. Osječko-baranjska	90.195	16.043	106.238	15,1	-1,3	
XV. Šibensko-kninska	32.822	4.343	37.165	11,7	-1,7	
XVI. Vukovarsko-srijemska	43.627	6.651	50.278	13,2	-2,0	
XVII. Splitsko-dalmatinska	155.062	25.136	180.198	13,9	-0,6	
XVIII. Istarska	90.841	4.412	95.253	4,6	-1,4	
XIX. Dubrovačko-neretvanska	45.872	5.353	51.225	10,4	-2,0	
XX. Međimurska	42.078	2.151	44.229	4,9	-0,7	
Grad Zagreb	462.965	17.767	480.732	3,7	-0,3	
Republika Hrvatska	1.569.564	136.816	1.706.380	8,0	-0,9	

²⁶ Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Osijek, raspoloživo: <https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/hzz-osijek-godisnjak2020-1.pdf>, 5.02.2023.

7. Gospodarski i regionalni razvoj u RH u razdoblju od 2014. - 2019. godine

U Republici Hrvatskoj jedinice područne samouprave razvrstavaju se prema stupnju razvijenosti u određene skupine (čl. 34. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske)²⁷:

- I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.
- II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.
- III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.
- IV. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.²⁸

Prema *Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti* koja je donesena krajem 2017. godine u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednostima indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave spadaju: Bjelovarsko-bilogorska županija, Brodsko-posavska županija, Ličko-senjska županija, Sisačko-moslavačka županija, Virovitičko-podravska županija i Vukovarsko-srijemska županija.

²⁷ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 147/14., 123/17., 118/18.).

²⁸ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, NN 123/17, čl. 34.

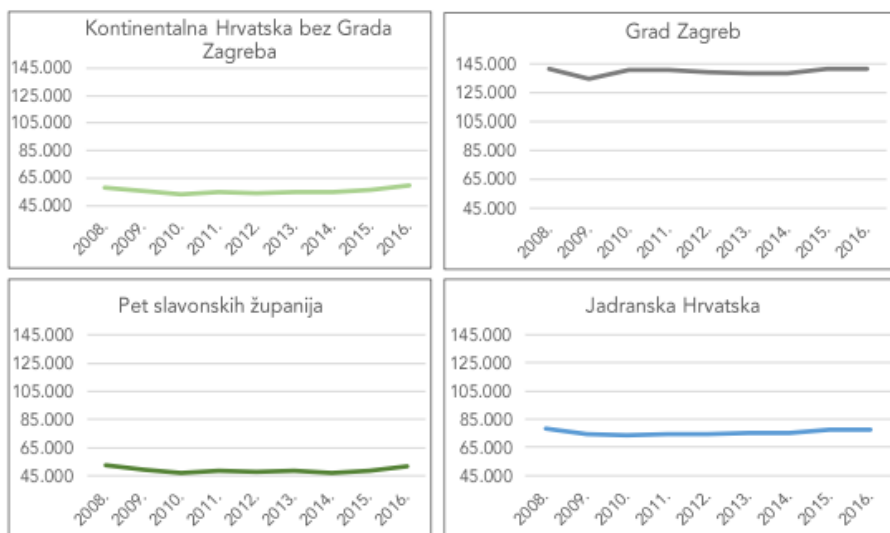
Osječko-baranjska županija spada u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.²⁹ Samo radi usporedbe navodimo da Grad Zagreb spada u IV. skupinu iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Ono što možemo zaključiti na osnovu tih podataka kako županije koje su navedene kao ispodprosječno rangiranih jedinica su ujedno županije koje broje najveći broj korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknadu, te da te županije imaju i najveći postotak nezaposlenih osoba i ujedno visoko izraženu migraciju stanovništva u inozemstvo u razdoblju od 2014. - 2019. godine.

Spomenute regije smatraju se najnerazvijenijim regijama u Hrvatskoj te broje najniži prosječan BDP po stanovništvu.

Slika 7.

Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u Hrvatskoj za 2016. godinu

Preuzeto: <https://www.hgk.hr/>³⁰

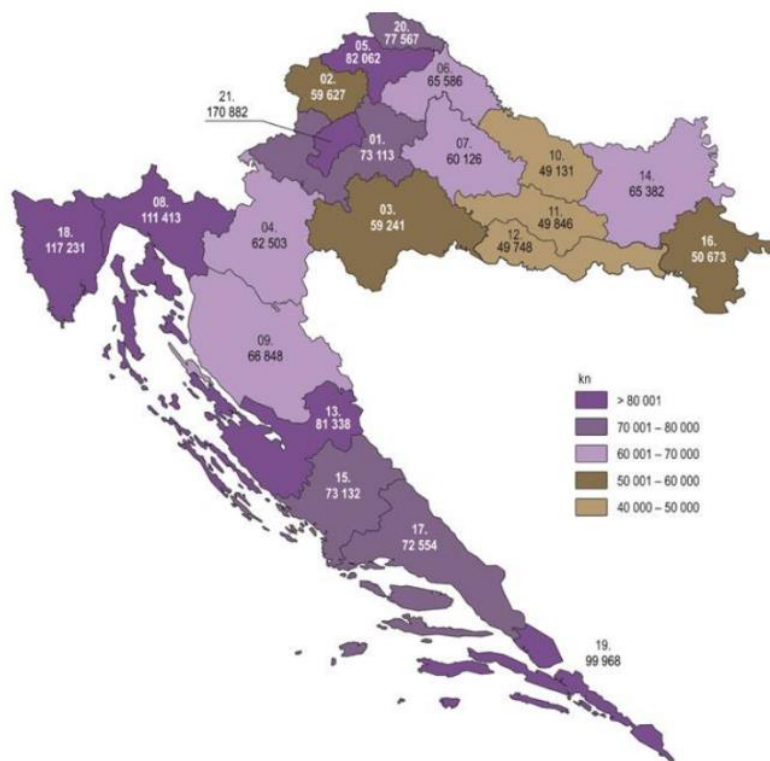
²⁹ Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, NN 132/2017 (29.12.2017.),

³⁰ Hrvatska gospodarska komora, raspoloživo : <https://www.hgk.hr/> 5.02.2023.

Ukoliko uspoređujemo Slavonske županije sa Jadranskom Hrvatskom i Gradom Zagrebom vidljivo je kako se nalaze u najnižem rangu.

Slika 8.

Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u hrk za 2018. godinu

Preuzeto: <https://zupan.hr/top-5-najboljih/istarska-i-primorsko-goranska-zupanija-imaju-najveci-bdp-po-stanovniku/>, 13.02.2023.

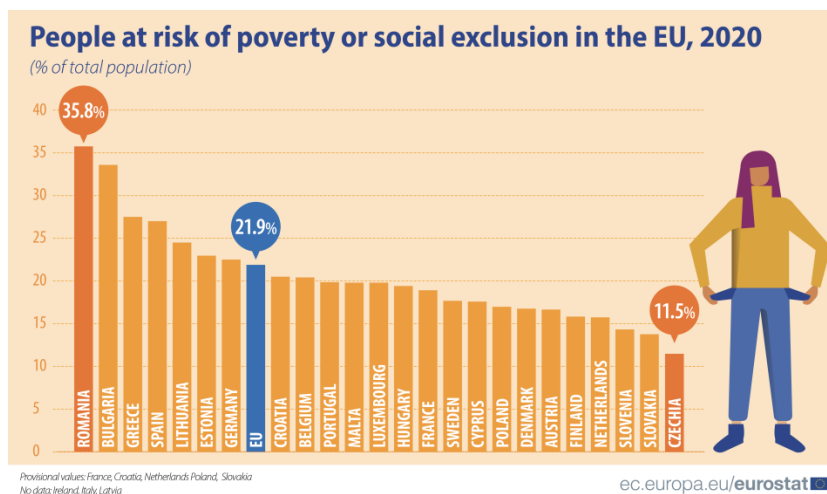
Također podatci iz 2018. svrstavaju Slavonske županije prema BDP –ispod prosjeka .

8. Zaključak

Socijalna politika Hrvatske nastoji sanirati štete koje su Hrvatskoj nanijete još iz razdoblja ranih devedesetih kada je teritorij Hrvatske zahvatio Domovinski rat koji je iza sebe ostavio brojne posljedice u vidu osiromašenih regija. Izmjenjivale su se razne strukture socijalne politike, paketi socijalnih pomoći, prava, politike zapošljavanja. Svaka vlada sa sobom donijela je optimizam i nadu koja bi ubrzo splasnula i natovarila na leđa građana još veće breme.

Prema podacima iz 2020.godine Hrvatska je zemlja koja se nalazila na veoma visokom mjestu na ljestvici zemalja kojima prijeti rizik od siromaštva (Prema podacima Eurostata, u Hrvatskoj stopa rizika od siromaštva iznosi 18,3% za 2020.godinu)³¹, pogotovo se u velikom riziku siromaštva nalaze umirovljenici čija se prosječna mirovina nalazi ispod iznosa linije siromaštva za samca.

Slika 9. Stopa rizika stanovništva u EU članicama podaci za 2021. godinu

Preuzeto: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20211015-1>

³¹Kelebugh I, *Analiza pokazatelja siromaštva po zemljama EU-a i Hrvatske za 2020.*, preuzeto sa web stranice : <https://www.teb.hr/novosti/2021/analiza-pokazatelja-siromastva-po-zemljama-eu-a-i-hrvatske-za-2020-godinu/> , 5.02.2023.

S obzirom da je tema ovog rada pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, bazirali smo se na korisnike navedenog prava, naveli smo primjer sudske prakse te smo u daljnjem nastavku rada uspoređivali strukturu korisnika prema određenim regijama u Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2019. godine.

Uzevši u obzir veličinu regija, broj stanovnika te razvijenost jedinica lokalne samouprave došli smo do zaključka kako najveći postotak korisnika navedenog prava nalazi na području Slavonskih županija te Sisačko moslavačke županije. Ujedno to su regije koje su se nalazile pod posebnom državnom skrbi, regije koje su stradale u ratu, regije koje broje veliki postotak nezaposlenosti među populacijom između 19-29 godina. Prema zakonu o Regionalnom razvoj Republike Hrvatske regije Vukovarsko srijemska, Osječko baranjska, Sisačko moslavačka te Brodsko posavska svrstavaju se u skupinu ispodprosječno razvijenih jedinica.

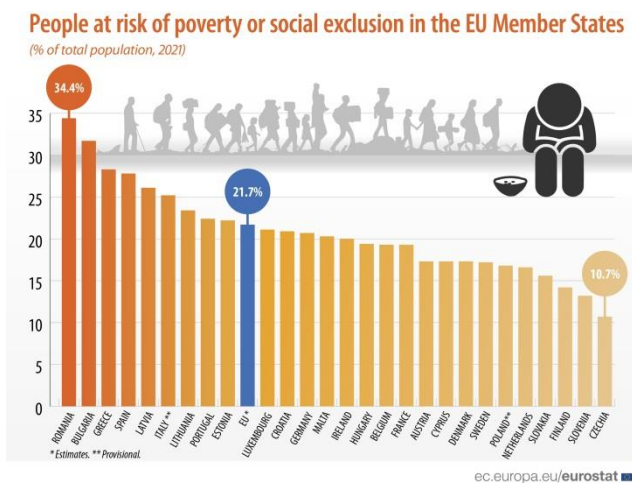
Tijekom analiziranog razdoblja 2014. - 2019. dolazi do drastičnog pada broja korisnika prava zajamčene minimalne naknade u navedenim županijama što može dovesti do zaključka kako se standard poboljšao, s obzirom da u spomenutim regijama dolazi i do pada nezaposlenosti, međutim poražavajuća je činjenica da se taj broj smanjio. između ostalog, i **zbog migracija stanovništva u dobi od 19-29 godina starosti u inozemstvo**. Velika seoba naroda koja je zahvatila gotovo cijelu Hrvatsku najviše se očituje upravo u Slavoniji. Mnoštvo mladih obitelji odlaze u Njemačku, Irsku, Austriju u potrazi za poslom kojeg nisu mogli naći na teritoriju Republike Hrvatske. Određeni paketi odnosno mjere politike zapošljavanja donekle su utjecale na pad nezaposlenosti, međutim mjera stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa koja je nudila mladim ljudima do 30 godina mogućnost stjecanja radnog iskustva uz minimalne naknade pobudila je veliki interes mladih ljudi koji su se nadali kako će nakon odrađenog osposobljavanja dobiti mogućnost stalnog zaposlenja. Nažalost u veoma malom postotku se to i ostvarivalo, a većina mladih nakon godine dana nakon što bi odradili stručno osposobljavanje završavala bi na Zavodu za zapošljavanje kao nezaposlena osoba. **Stručno osposobljavanje smatralo se najgrublje rečeno prividnim zapošljavanjem uz veoma niske naknade.**

Problem nezaposlenosti te velikog broja korisnika socijalnih prava problem je koji se u Hrvatskoj pokušava rješavati gotovo 30 godina. Brojna politička nametanja i nadmudrivanja odmiču nas od stvarnog rješavanja problema. Živimo u veoma turbulentnom razdoblju u kojem je važnije zadržati vladajuću poziciju nego rješavati realne i stvarne probleme države kao što je siromaštvo.

Također, u radu smo se dotakli pandemijske krize i razornog potresa koji je pogodio Sisačko –moslavačku županiju i zasigurno potaknuo brojno stanovništvo na iseljavanje iz tog kraja.

Zaključak smo započeli podacima Eurostata u kojima je prikazana stopa rizika od siromaštva za zemlje EU, prema podacima iz 2020. Hrvatska se nalazila na osmom mjestu, međutim, rad ćemo završit podacima iz 2021. godine u kojima je jasno vidljiv pad rizika od siromaštva s osmog na jedanaesto mjesto.

Slika 10. Stopa rizika stanovništva u EU članicama podaci za 2021. godinu

Preuzeto: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220915-1>

Međutim, kada uzmemo u obzir da se 2021. godine u Hrvatskoj proveo popis stanovništva u kojem je jasno vidljivo da se broj stanovnika smanjio za 413.056 osoba ili 9,64%. naspram posljednjeg popisa koji je rađen 2011. tada ne možemo pokazati prevelik optimizam prividnom padom rizika od siromaštva. Naime, stanovništvo se odselilo u potrazi za boljim „sutra“, broj korisnika prava zajamčena minimalna naknada

se smanjuje, padamo na ljestvici općeg rizika od siromaštva, međutim, otvara se pitanje imamo li razloga očekivati bolju budućnost za nove generacije koje dolaze ili i oni odlaze u potragu za boljim sutra i traže svoje mjesto pod sunce u nekoj novoj zemlji koju će zvati domovinom.

9. Literatura:

1. Babić Zdenko, „Zoran Šućur: Siromaštvo: teorije, koncepti i pokazatelji“ Zagreb, Pravni fakultet, 2001. preuzeto: <https://hrcak.srce.hr/file/47440> , 13.02.2023.
2. Baloban, S; Črpić, G; Migles, S. Supsidijarni razvoj hrvatskoga društva. Mogućnosti i poteškoće, Bogoslovska smotra 89 (2019.) 2, 443–468, Zagreb, 2019.
3. Državni zavod za statistiku, *Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2021*, preuzeto sa web stranice : <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29178> , 5.02.2023.
4. E –građani informacije i usluge, raspoloživo na : <https://gov.hr/hr/zajamcena-minimalna-naknada/714> , 30.04.2022.
5. Ius.info, raspoloživo na : <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/>
6. Ius-info, Sudske odluke Ustavnog suda RH, raspoloživo na : <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/USRH2014B422AI>
7. Hrvatska gospodarska komora, raspoloživo : <https://www.hgk.hr/>
8. Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Osijek, raspoloživo: <https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/hzz-osijek-godisnjak2020-1.pdf>
9. Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Osijek, raspoloživo: <https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/hzz-osijek-godisnjak2021-1.pdf>
10. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Nacionalna naknada za starije osobe , raspoloživo : https://www.mirovinsko.hr/hr/nacionalna-naknada-za-starije-osobe-1524/1524_2022.
11. Kelebuš I, Analiza pokazatelja siromaštva po zemljama EU-a i Hrvatske za 2020, preuzeto sa web stranice : <https://www.teb.hr/novosti/2021/analiza-pokazatelja-siromastva-po-zemljama-eu-a-i-hrvatske-za-2020-godinu/> , 5.02.2023.
12. Kletečki Radović, Marijana; Tutić Grokša, Ivana. „Je kako je, bit će bolje“: Subjektivna dobrobit nezaposlenih korisnika zajamčene minimalne naknade. *Europski časopis za bioetiku*, 12, 2021., br. 2. str. 207-231 (<https://hrcak.srce.hr/270755> , 29. 1. 2023.)
13. Leksikografski zavod Miroslava Krlež, Socijalna politika, raspoloživo : <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56932>

14. Matković, Martina, Sustav socijalne skrbi Republike Hrvatske. Studija slučaja četiri grada: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek, Udruga Most, 2018, str 1.42, 2018, ([https://www.most.hr/Sustav%20socijalne%20skrbi%20u%20RH%20\(Studija%20Osluc%CC%8Caja%20ZG,ST,RI,OS\)-41bd0fb4e.pdf](https://www.most.hr/Sustav%20socijalne%20skrbi%20u%20RH%20(Studija%20Osluc%CC%8Caja%20ZG,ST,RI,OS)-41bd0fb4e.pdf))
15. Ministarstvo rada i socijalne politike: www.mrosp.gov.hr
16. Petković, T. Solidarnost-Supsidijarnost, preuzeto sa web stranice: https://www.hrstud.unizg.hr/download/repository/T._Petkovic-Solidarnost-Subsidijarnost.pdf
17. Piletić, Marin. Točno je da broj korisnika zajamčene minimalne naknade pada, ali i da je porastao broj jednokratnih naknada. Faktograf, 10. studenog 2022. <https://faktograf.hr/2022/11/10/tocno-je-da-broj-korisnika-zajamcene-minimalne-naknade-pada-ali-i-da-je-porastao-broj-jednokratnih-naknada/> (10. 2. 2023.).
18. Podobnik, M; Ilijaš, A. Učinkovitost naknade opće socijalne pomoći i uloga centra za socijalnu skrb u borbi protiv siromaštva, Ljetopis socijalnog rada Vol. 27 No. 3, 2020. Zagreb
19. Puljiz, V. Trendovi u socijalnoj politici Hrvatske, Studijski centar socijalnog rada, Pravnog fakulteta u Zagrebu, listopad 1996.
20. Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, NN 132/2017 (29.12.2017.).
21. Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, raspoloživo : <https://www.dzs.hr/> , 2022.
22. Rubil, Ivica; Stubbs, Paul; Zrinščak, Siniša. Dječje siromaštvo i strategije nošenja sa siromaštvom kućanstava u Hrvatskoj: kvantitativno-kvalitativna studija. Privredna kretanja i ekonomska politika, 26, 2018., br. 2. str. 59-116 (<https://hrcak.srce.hr/file/294546> , 29. 1. 2023.)
23. Slika tržišta rada u Hrvatskoj , raspoloživo : <http://trzisterada.hzz.hr/> , 2022.
24. Statistika, Hrvatski zavod za zapošljavanje, raspoloživo : <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> , 2023
25. Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

26. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 123/17).
27. Zakon o socijalnoj skrbi (NN br. 18/22, 46/22).